

М. М. Коваленко, канд. екон. наук,
*Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ
при Президентіві України*

ДЕРЖАВНИЙ БАНКІВСЬКИЙ КОНТРОЛЬ: МЕТА, СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ

Контроль виступає невід’ємним фактором оптимізації подальшого розвитку банківського сектору. А тому необхідно знайти золоту середину між двома крайнощами: державним контролем за органом чи можливо органами банківського регулювання та банківського нагляду, державними банківськими установами та їх незалежністю чи самостійністю. На цьому має ґрунтуватися удосконалення механізму державного регулювання банківського сектору (ДРБС) України.

Для реалізації даної мети, ми пропонуємо запровадити таке поняття, як “державний банківський контроль” (ДБК), котре розглядається нами, як окреме поняття, поряд із двома іншими складовими механізму державного регулювання банківського сектору – це “банківське регулювання” та “банківських нагляд”. Ці складові є самостійними функціями державного управління. ДБК як окрема функція державного управління перевіряє результативність та ефективність здійснення банківського регулювання та нагляду, контролює діяльність державних банків, а також виводить з ринку неплатоспроможні банки. Проведення ДБК здійснюється на усіх етапах управлінської діяльності державних органів, що засвідчує його інтегруючу (синтетичну, узагальнюючу) значущість із дотримання та виконання поставленої мети і завдань інших елементів механізму ДРБС. Крім цього, ДБК виступає як окремий вид державного контролю і повинен мати можливість прямого оперативного втручання в діяльність підконтрольного об’єкта. Він виступає не в якості самоцілі, а як невід’ємна частина механізму ДРБС.

Головною метою ДБК є виявлення відхилень від прийнятих стандартів, розкриття порушень принципів законності та ефективності на ранній стадії для того, щоб мати можливість вжити коригуючі заходи, притягти до відповідальності, запобігти чи скоротити такі порушення у майбутньому. ДБК спрямований на забезпечення точності і конкретності виконання завдань банківським регулюванням та банківським надглядом, на залучення державних банків до розгортання в Україні інноваційно-інвестиційної моделі суспільного відтворення.

Таким чином, під ДБК ми розуміємо функцію державного управління, різновид державного контролю, що відноситься до сфери діяльності певних уповноважених державних органів з метою перевірки дотримання інститутами банківського регулювання та банківського

нагляду, державними банками чинного законодавства і підзаконних актів, обов'язкових нормативів, стандартів, програм, планів, проектів, угод, правил і керівних принципів; здійснює оцінку та аналіз функціонування цих інститутів з точки зору результативності, ефективності та доцільності, а також проводить процедури ліквідації банківських установ у разі їх неплатоспроможності.

ДБК поряд із державним фінансовим контролем виступає складовою державного контролю за банківським сектором.

Завдяки ДБК органи влади отримують інформацію про результати діяльності вказаних установ, а також про управлінські помилки та зміни ситуації, які можуть призвести до невиконання поставлених завдань або отримання результатів, відмінних від очікуваних. На підставі цієї інформації можна оперативно втручатися у діяльність органу чи певної посадової особи, обрати інструменти управління відповідно до умов, що склалися, та запобігти небажаних наслідків. ДБК, контролюючи у першу чергу державні органи, котрі відповідальні за проведення банківського регулювання та нагляду, підвищуючи якість та ефективність їх роботи, концентрує свою увагу на забезпеченні безпеки та фінансової стабільності банківського сектору в інтересах побудови в Україні суверенної, сильної економіки.

О. В. Ковальчук, аспірант Львівської комерційної академії

НЕОБХІДНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ В БАНКУ ПРОЦЕСУ КЕРУВАННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУЦІЙ

Поглиблення інтеграційних процесів, які пов'язані з злиттям банківського та страхового бізнесу в Україні, створення фінансових супермаркетів, банківських об'єднань та стратегічних альянсів фінансових інституцій, зумовлене розширенням переліку пропонованих банками продуктів і послуг, посиленням конкурентних позицій на фінансовому ринку та підвищенням рівня прибутковості. Це ускладнює існуючі форми взаємодії та партнерства між банками з однієї сторони та фінансовими компаніями з іншої. При цьому, важливим для банку є фінансова надійність і стабільність його контрагентів та партнерів, що не призведе до погіршення фінансового стану самого банку та не поставить під загрозу його діяльність. Зазначена ситуація створює необхідність організації в банку процесу керування кредитним ризиком фінансових інституцій (рис. 1).